

C/2024/4658

9.8.2024

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Dronefremstillingsindustrien: et casestudie med henblik på at vurdere resultaterne af de forskellige politikker til at øge den europæiske strategiske autonomi i en strategisk sektor

(initiativudtalelse)

(C/2024/4658)

Ordfører: **Panagiotis GKOFAS**

Medordfører: **Patrice François CHAZERAND**

Rådgivere	Dimitris Bimpas (for ordføreren, Gr. III) Bastien Mancini (for medordføreren, Kat. 1)
Plenarforsamlingens beslutning	25.1.2023
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 52, stk. 2
Kompetence	Den Rådgivende Kommission for Industrielle Ændringer
Vedtaget i sektionen	15.5.2024
Vedtaget på plenarforsamlingen	30.5.2024
Plenarforsamling nr.	588
Resultat af afstemningen (for/imod/ hverken for eller imod)	197/0/4

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det hidtil usete omfang af anvendelsen af droner i konflikter understreger det presserende behov for at videreudvikle en fælles industripolitik i Europa, der omfatter kollektiv innovation, partnerskab og passende lovgivning i centrale industrisektorer, samt behovet for bevidst integration og samarbejde mellem regeringer og industrier for at sikre EU's globale lederskab.

1.2. Forbindelsen mellem den europæiske dronestrategi og strategien for den europæiske forsvarsindustri og integrationen af den europæiske forsvarsteknologiske og -industrielle base (EDTIB) for at støtte indenlandsk produktion af droner af høj kvalitet/med høj kapacitet er afgørende for Europas kritiske uafhængighed.

1.3. Den seneste udvikling på slagmarkerne (Ukraine og Mellemøsten) viser, at droner kan spille en afgørende rolle på grund af den optimale og strukturerede integration af deres komponenter, software og støttenetværk.

1.4. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) går fortsat ind for forbedret samarbejde og innovation og mobilisering af lovgivning såsom forordningen om kunstig intelligens og mikrochipforordningen for at øge den strategiske autonomi og styrke den nationale sikkerhed og den økonomiske vækst.

1.5. EØSU understreger, at behovet for sammenhæng mellem militær og civil FoU kun vil blive større, da droner vil anvende mere automatisering, maskinlæring og kunstig intelligens (AI). Som det fremgår af rapporten fra Drone Leaders Group, er der behov for mere teknologiske og administrative forbindelser mellem forskellige sektorer uden at gå på kompromis med det budget, der er afsat til FoU inden for både civil og militær teknologi. EØSU støtter en harmonisering med henblik på at strømline udviklingen inden for dobbelt anvendelse, som øger effektiviteten og kompatibiliteten.

1.6. En strategisk droneteknologikøreplan for Europa er afgørende for kritiske droneteknologier og dronesystemer med dobbelt anvendelse, og kan sandsynligvis sikre en struktureret tilgang til fremme af droneteknologi.

1.7. Det bør overvejes nøje at yde finansiel støtte til potentielle investeringer i droneproduktion og i integrationen af forsynings- og værdikæderne. EØSU bemærker, at navnlig Europas dronemarked er kendetegnet ved SMV'er, der har hårdt brug for den sikkerhed, der følger med en stabil strøm af offentlige indkøb og specifikke finansieringsordninger, der er skræddersyet til at støtte FoU. Større fleksibilitet i konkurrencepolitikken skulle gerne bidrage til at udvide adgangen til statsstøtteprogrammer.

1.8. For at fremme gennemførelsen af dronestrategi 2.0 foreslås der en række foranstaltninger.

- Selvom det er en udfordring at gennemføre U-space-forordningen, er den af grundlæggende betydning for UAS-operatører. Der er et stort behov for en fælles forståelse af disse nye forordninger.
- EU bør engagere sig mere aktivt på globalt plan, navnlig med hensyn til certificeringsprocedurer.
- Samfundets accept af innovative luftmobilitetsoperationer er af afgørende betydning: EU-støtte kan styrke det overordnede luftfartøkosystem og bidrage til dets vækst og bæredygtighed.

1.9. En konkret strategi bør tage yderligere hensyn til de seneste fremskridt og behov med hensyn til civilbeskyttelse, sundhedstjenester, klimaændringernes indvirkning og konkurrenceevnen inden for landbrug, transport og logistik.

1.10. EØSU støtter alle offentlige og private interessenters initiativer på centralt og regionalt plan, der fokuserer på udvikling af uddannelse i droneanvendelse og skabelse af en kultur med ansvarlig og sikker brug af droner og deres tjenester, og som vil øge offentlighedens tillid og bevidsthed.

1.11. EU bør også være parat til at udarbejde en konsolideret strategi for udvikling af en fælles overordnet ramme for dronebekæmpelse for at imødegå de mange risici forbundet med hybride trusler, terrorhandlinger, aggressioner fra andre stater og sågar misbrug på civilt plan.

2. Baggrund for udtalelsen, herunder det omhandlede lovforslag

2.1. Selv om, der findes droner, der kan køre på land samt på og under vand, forstås de droner, der er omfattet af denne udtalelse, som multifunktionelle, relativt billige ubemandede flyvende maskiner til brug i al slags vejr, der er i stand til at overvåge, vedligeholde og effektivt betjene alle former for netværk og net for at muliggøre præcisionslandbrug, sikre hurtige hjemmelieferancer hvor som helst, udføre redningsoperationer i fjendtlige miljøer osv. De bygger på en række banebrydende teknologier: trådløs konnektivitet med lav latenstid, lette kompositmaterialer, højtydende elektriske motorer, AI-drevne betjeningsanordninger osv.

2.2. Den europæiske dronestrategi 2.0 fra 2022 gør det til en prioritet at udvikle et sikkert og effektivt droneøkosystem. I Kommissionens fælles meddelelse ⁽¹⁾ fra juni 2023 om en europæisk økonomisk sikkerhedsstrategi blev der foreslået en fælles ramme for økonomisk sikkerhed med fokus på at udvikle EU's industrielle kapacitet, forbedre industriens konkurrenceevne og øge den økonomiske uafhængighed på kritiske og strategiske områder.

Siden 2019 er droner blevet anvendt i hele EU i overensstemmelse med forordning (EU) 2019/947 og (EU) 2019/945. Fordi sikkerheden har førsteprioritet, blev der i 2020 vedtaget tre gennemførelsesforordninger om U-space, der omhandler lufttrafikstyringssystemet for droner.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/da/IP_23_3358.

2.3. EØSU bemærker, at selv om droner har været anvendt til forsvar gennem de seneste 30 år, halter den europæiske militære dronekapacitet stadig bagud, mens billige, kommercialiserede og ubemandede luftfartøjer med succes tager kampen op med dyre missiler med avanceret teknologi i Ukraine og Mellemøsten. I den europæiske forsvarsstrategi, som blev vedtaget i marts 2024, fremhæves det, at udvikling af kapacitet til hurtigt at opskalere og opnå masseproduktion af droner er et centralt element i EU's forsvarsberedskab over for højintensive konflikter. På trods af Kommissionens prisværdige vilje til at udnytte synergierne mellem civil-, forsvars- og rumindustrien er det vanskeligt at få indflydelse på noget, der ofte betragtes som en national beføjelse. Dette er imidlertid den mest kritiske succesfaktor for det europæiske droneøkosystems konkurrenceevne og for Unionens forsvarskapacitet. Med stigningen i højintensive konflikter har EU ikke andet valg end at lade Kommissionen opfordre medlemsstaternes væbnede styrker til at indkøbe omkostningseffektivt forsvarsmateriel og -kapacitet af høj kvalitet, der er tilpasset vores nye strategiske miljø, fra europæiske leverandører i overensstemmelse med princippet om korrekt anvendelse af offentlige midler. Dette er en absolut nødvendighed for at fremme en levedygtig europæisk forsvarsindustri.

2.4. På grund af dronernes iboende omkostningseffektivitet anbefaler EØSU på det kraftigste, at dronesektoren anvendes som et pilotprojekt for skræddersyet offentlig støtte. På nuværende tidspunkt indkøber det dynamiske økosystem af små, men meget innovative og sofistikerede aktører i hele Europa hovedsagelig centrale komponenter fra udlandet, da markedet ikke er tilstrækkeligt stort. Desuden gennemgår droneproduktionen to banebrydende udviklinger: ubemandede fartøjer erstatter bemandede, i takt med at deres ydeevne øges af kunstig intelligens, og effektive våbensystemer bliver billigere som følge af den vidtrækkende kommercialisering af våben. EU skal hjælpe den europæiske industri med at udnytte disse to store bølger til at styrke deres globale konkurrenceevne: Europas fremtid, både den civile og den militære, står på spil. Droner vil være en god test af fælles EU-indkøb, som indtil videre ikke har fungeret særlig godt. Fejlfri grænseoverskridende koordinering vil bidrage til en fuld integrering af dronemarkedet i det indre marked. Hvis dette viser sig at være for ambitiøst et mål, anbefaler EØSU, at Kommissionen, i overensstemmelse med PESCO, fremmer koalitioner af de villige. Det kunne resultere i en form for »dronernes Airbus«. I 70'erne stod man også over for enorme udfordringer, og resultatet var virkelig inspirerende. Kandidater, der er afvisende over for grøn effektivitet, klimaneutralitet, respekt for arbejdsmarkedslovgivning og demokratiske værdier, bør kasseres.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Store geopolitiske spændinger i Europas periferi har fremhævet den stigende usikkerhed og gjort det nødvendigt hurtigt at se på den økonomiske og politiske kritiske afhængighed og de politiske prioriteter på EU-plan.

3.2. EØSU har i sine seneste udtalelser ⁽²⁾ fokuseret på at matche behovet for at udvikle initiativer til at forfølge strategisk autonomi med sikring af kritisk infrastruktur og samtidig forbedre konkurrenceevnen i industrisektoren, navnlig inden for digitale teknologier og rumteknologier, mens udvalget i andre udtalelser ⁽³⁾ med fokus på betydningen af dobbelte synergier mellem den civile, militære og digitale sektor har set på, hvordan målene om strategisk autonomi, bæredygtighed, suverænitet og kritisk uafhængighed kan opfyldes. Som forskeren Paul Timmers fremlagde i en nylig publikation ⁽⁴⁾, består den strategiske autonomi af færdigheder, kapaciteter og kontrol til at træffe beslutninger om og handle på væsentlige aspekter af vores økonomi, samfund og demokrati. Udfordringen består i at tilpasse politikudformningen til virkeligheden inden for geopolitik og teknologi.

3.3. EØSU mener, at droner af natur er produkter med dobbelt anvendelse. Kommissionen anerkender, at de derfor ikke kun »bør [...] bidrage til de mål, der er fastsat i strategien for bæredygtig og intelligent mobilitet, men også til målene i »Handlingsplanen for synergier mellem civil-, forsvars- og rumindustrierne«, der blev vedtaget i februar 2020, og som omfatter et EU-flagskibsprojekt om droneteknologier«. EØSU støtter Kommissionens beslutsomhed med hensyn til at sørge for, at »synergier mellem civilsamfundet og forsvarsindustrien vil blive identificeret og udnyttet på systematisk vis. De vil forbedre den europæiske industris konkurrenceevne og styrke Europas strategiske autonomi ved at give medlemsstaterne mulighed for at udnytte konkurrencedygtig droneteknologi af europæisk oprindelse«.

⁽²⁾ Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om fælles meddelelse til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd og Rådet om »En europæisk økonomisk sikkerhedsstrategi« (JOIN(2023) 20 final) (EUT C, C/2024/2489, 23.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/2489/oj>).

⁽³⁾ Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Handlingsplan for synergier mellem civil-, forsvars- og rumindustrierne (COM(2021) 70 final) (EUT C 374 af 16.9 2021, s. 66).

⁽⁴⁾ https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-45304-5_36.

3.4. Hybride angreb og trusler samt ikkekonventionelle former for krigsførelse bør også tages i betragtning ved udformningen af droner med henblik på at afskrække fra eller bekæmpe visse uprovokerede handlinger såsom terrorangreb, biologiske våben og individuel vold eller gruppevold.

3.5. EØSU støtter også Kommissionens tilgang til at tilpasse de lovgivningsmæssige rammer for anvendelsen af droner på grundlag af princippet om »sikkerhed først«. Det følger heraf, at oplysningskampagner skal fokusere på lokale og regionale myndigheder og befolkninger for at informere dem om fordelene ved droneanvendelse og forbedre offentlighedens tillid til digitale teknologier.

3.6. Der skelnes i grove træk mellem forvaltning og konceptualisering af droneanvendelse i det offentlige rum: let, sikkerhedsorienteret regulering inden for civil transport og fritidsbrug, komplekse regler og teknologisk fastlåsning i militære applikationer. Europa var ikke forberedt på krigen i Ukraine og har hårdt brug for at øge sine stordriftsfordele og dobbelte synergier for at styrke sit forsvar, og første skridt bør være at forbedre koordineringen i Kommissionen.

3.7. Eftersom omfanget har betydning for den konkurrencedygtige lokale produktion af hver enkelt dronekomponent, opfordrer EØSU til hurtige tiltag og politikker vedrørende droneproduktion og sikring af en tilstrækkelig mængde rå komponenter, halvledere, chipsæt og motorer til samling af droner. Disse komponenter fremstillet inden for EU vil erstatte import og mindske den kritiske afhængighed af råstoffer. Selv om EU mere generelt bør støtte medlemsstaternes bestræbelser på at afsætte størstedelen af deres budgetter til indkøb af udstyr og systemer fra europæiske leverandører, afhænger den europæiske droneindustri sundhed direkte af, hvor stærke og autonome støtteteknologierne (fra elektriske motorer til kompositmaterialer eller kunstig intelligens) bliver.

3.8. Forbedring af den militære kapacitet: Hvis »den europæiske militære dronekapacitet er stadig mindre moden end i andre regioner i verden, mens militære droners potentielle bidrag til den fremtidige europæiske strategiske autonomi er almindeligt anerkendt«, bør design, produktion og anvendelse af droneteknologi i den militære sektor være mere avanceret og overvåges nøje.

3.9. Fragmenteringen af vores hjemmemarked tvinger produktionen af størstedelen af den droneindbyggede elektronik ud af Europa. Europæiske virksomheder køber i øjeblikket komponenter fra sælgere uden at være klar over, hvor denne elektronik kommer fra. I den forbindelse værdsætter EØSU den stærke sprogbrug, som Kommissionen har anvendt i sin meddelelse af 24. januar 2024 om *Fremme af økonomisk sikkerhed i Europa: præsentation af fem nye initiativer* for at advare mod »forskellige tiltag, hvorved det ville blive forsøgt at gribe ind i EU's og dets medlemsstaters legitime suveræne valg eller på anden måde gøre økonomisk afhængighed til et våben i forbindelserne med EU«.

3.10. EØSU støtter Kommissionens fokus på standarder og interoperabilitet: Flagskibsforanstaltning 15 (en proces med flere interessenter med henblik på at »tilpasse certificeringskravene yderligere for civile og militære anvendelser til dem, som EASA har fastsat, samtidig med at der tages hensyn til særlige militære forhold og eksisterende militære certificeringsstandarder«) og 16 (»nye standardscenarier for civile operationer, der kan lette tilsvarende militære anvendelsesscenarier«) er værd at støtte.

3.11. EØSU er enig med Kommissionen i, at »udvikling af avancerede droner med højere cybersikkerhedskrav, navnlig i de »åbne« og »specifikke« kategorier af operationer, kan give EU's industri en konkurrencefordel«.

3.12. Økonomisk og grøn effektivitet kræver en gradvis erstatning af den menneskelige faktor og dyr luftfartsteknik (helikoptere eller fly) for at reagere på akutte kriser. Mere generelt er droner med hensyn til alt fra regelmæssig overvågning af kritiske infrastrukturer til lægemiddel- eller pakkelevering til retshåndhævelse og offentlig orden afgørende for en hurtig og sund grøn omstilling.

3.13. Fremme af koordineret FoU inden for digitale teknologier og rum- og droneindustrien vil fremme nye værktøjer, der sandsynligvis vil mangedobles eksponentielt (ifølge Drone Industry Insights ⁽⁵⁾) forventes markedet for droner senest i 2030 at overstige 50 mia. EUR) og styrke Europas teknologiske suverænitet, forudsat at nøje gennemførte regler forhindrer teknologilækager til aktører uden for EU.

(5) Global Drone Market Report 2023-2030, <https://droneii.com/product/drone-market-report>.

3.14. Da EU anser den lokale produktion af droner for at være et spørgsmål om suverænitæt eller strategisk autonomi, anbefaler EØSU, at der ud over de fælles indkøb, der er beskrevet i punkt 3.5, stilles tilskud til rådighed for EU-producenter, herunder til relativt lavteknologiske produkter såsom elmotorer og grænseoverskridende udvikling. Opskalering er utvivlsomt den eneste måde, hvorpå lokale producenter kan konkurrere med tredjelande, og derfor er den eneste løsning for de europæiske væbnede styrker at indkøbe lokalt i hele den dronerelaterede værdikæde.

3.15. Dronefabrikanternes produktlinje omfatter en række produkter, lige fra let legetøj til bombefly på 10 ton. Dette vanskeliggør klassificering, men EØSU er enig i den operationscentrerede tilgang, som Kommissionen har valgt.

3.16. EØSU støtter fuldt ud flagskibsforanstaltning 9 om Kommissionens hensigt om »at yde fortsat finansiering til FoU i droner og deres integration i luftrummet under Horisont Europa-programmet og Den Europæiske Forsvarsfond«. Nærmere bestemt er flagskibsforanstaltning 10 og 11 om en eventuel ændring af de eksisterende finansieringsrammer også værd at støtte.

3.17. Mobilisering af forskellige finansieringsordninger er afgørende for at udnytte overlapninger mellem højteknologiske applikationer og indkøb af kritiske råstoffer med henblik på at gøre det muligt at producere innovative varer og for at erstatte konventionelle former for flymissioner og lufttransport (bemandede missioner, helikoptere) med droner og ubemandede missioner. Der bør derfor være en pakke af muligheder og mekanismer til rådighed enten gennem standardiserede typer finansiering, Next Generation EU og nationale resiliens- og genopretningsfonde eller gennem skræddersyede finansielle instrumenter fra Den Europæiske Investeringsbank eller EU-projekter.

3.18. EØSU anerkender, at udviklingen af dronerefremstilling og den omfattende anvendelse af droner skal kædes sammen med en revision af læseplanerne for uddannelse og undervisning. Specialindholdskurser (svarende til kurserne til kørsel med biler eller navigering af søfartøjer) kan være afgørende for at mindske videnkløften blandt lokalbefolkningen, herunder fagfolk (postbude, transportbrugere osv.), arbejdstagere, borgere, regeringsembudsmand og endog militære styrker.

3.19. Der bør lægges særlig vægt på at udvikle en kultur med ansvarlig og sikker anvendelse af droner og deres tjenester og en kultur med offentlig tillid som fastsat i flagskibsforanstaltning 4, som vil muliggøre optimal anvendelse af droner i overensstemmelse med det pågældende miljø. Lokale eller uafhængige myndigheder bør have tilladelse til at tilpasse rammen for anvendelse i beskyttede områder, skove og søer og til følsomme mål osv. Bedste praksis for lignende metoder såsom rulleskøjter/cykler og elløbehjul bør undersøges for at mindske visse risici for misbrug.

Transport- og logistiksektorerne

3.20. Arbejdstagere og små virksomheder har brug for støtte til at håndtere de negative virkninger af omstillingen til automatiseret transport, levering osv. Med hensyn til kritiske overlapninger kan droneindustrien tilvejebringe modeller i samme størrelsesorden som i luft- og rumfartsindustrien samt testfaciliteter i virkelige rammer for nye prototyper og teknologier, og kan således fjerne menneskelige risici og mindske omkostningerne til forsøg.

Beskyttelse af sundheden

3.21. Der bør udformes en investeringspolitik for specifikt indhold med henblik på at tiltrække finansiering og dronekonstruktører inden for udvikling af værktøjer, der vil lette fjerndiagnosticering og transport af medicinsk udstyr, medicin og medicinske prøver til landdistrikter og til oversøiske og fjerntliggende områder.

Miljøbeskyttelse/civilbeskyttelse

3.22. GD ECHO's deltagelse i udviklingen af skræddersyede droneprodukter til forebyggelse, overvågning og vurdering af naturkatastrofer er af afgørende betydning. Dette vil indebære fælles værktøjer og harmoniserede processer for medlemsstaterne inden for miljø- og naturbeskyttelse (f.eks. vand-, støj-, affalds- og luftforurening) samt dyre- og civilbeskyttelse.

3.23. Udviklingen af dronemarkedet skal være i overensstemmelse med den grønne pagt og prioriteterne for den cirkulære økonomi som fastsat i EU's lovgivning og politikker.

Socialt ansvar/GDPR

3.24. EØSU anerkender, at borgernes tillid til digitale teknologier altid forbedres som følge af klare regler og retningslinjer for beskyttelse af menneskerettighederne og privatlivets fred. I den forbindelse er adfærdskodeksen for flyvende droner og EASA's uddannelsesvideoer ⁽⁶⁾ en god start, der er værd at udvide og bygge videre på via partnere i den sociale dialog og civilsamfundet.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Den europæiske strategi for en dronopolitik bør ikke betragte droneindustrien som en enekompetence for højteknologiske eller militære eksperter. Droner dukker allerede ubemærket op på mange civile områder såsom posttjenester, offentlige bygge- og anlægsarbejder, levering, kunst og film. De kaster nyt lys over vores syn på natur-, by- og landdistriktsudvikling samt vores historiske arv og kulturarv.

4.2. EØSU kan kun være enig i Kommissionens forventninger ⁽⁷⁾ om, at »droneøkosystemet vil skabe arbejdspladser, fremme og beskytte europæisk teknologisk knowhow og skabe vækstmuligheder for EU's økonomi som helhed, hvilket vil gøre europæiske virksomheder, herunder nye SMV'er, i stand til at vokse og blomstre som globale ledere«.

4.3. Landbrugssektoren bør i højere grad drage fordel af indførelsen af droneteknologier til overvågning og vurdering af vejforhold, høstkapacitet, skadesskøn og vandforbrug samt produktivitetsvurderinger.

4.4. Højt kvalificerede arbejdstagere og videnskabsfolk, navnlig kvinder, bør tilskyndes til at deltage i fælles FoU-projekter inden for fremstilling af droner og uddannes i, hvordan de kan markedsføres på en socialt ansvarlig måde. Der bør ydes EU-tilskud til FoU-institutter på tekniske universiteter med fokus på forskning og udvikling inden for droner, samt til virksomheder i EU, der har fokus på at udvikle relaterede teknologier, med eller uden akademisk samarbejde med FoU-institutter eller universiteter uden for EU.

4.5. EØSU er også enig i, at »dronetjenester bør fremmes på grundlag af inklusivitet, økonomisk overkommelig adgang og bæredygtighed og ikke begrænses til nogle få velhavende individer«. Dette ædle mål vil imidlertid ikke blive nået uden passende støtte til producenterne.

4.6. Med hensyn til institutionel koordinering og beskyttelse af de demokratiske værdier understreger EØSU, at en lovgivningsmæssig ramme for anvendelsen af droner er afgørende for ikke at bringe menneskers demokratiske rettigheder i fare. Regeringer og private ejere bør have forbud mod misbrugende droneadfærd, der har til formål at undertrykke demokratiske rettigheder. Derfor bør inddragelsen af retslige og uafhængige myndigheder i beslutningstagningen vedrørende anvendelsen af droner i offentlighedens interesse reguleres.

Bruxelles, den 30. maj 2024.

Oliver RÖPKE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁶⁾ <https://www.easa.europa.eu/da/light/topics/flying-drone-how-be-safe-drone-pilot>.

⁽⁷⁾ https://transport.ec.europa.eu/system/files/2022-05/Drone_Leaders_Group_Report_2022-04-26.pdf.